List 20. **NOVICE** Tečaj XXXVII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 14. maja 1879.

Obseg: Kdo je najhujši sovražnik gozdom in poljedelstvu? — Še nekaj o krtu. — Kako mlato (ječmenove tropine) hraniti, da se ne skisa. — Gospodarske novice. — Gospodarske skušnje. — O zadevah poročevalcev v komisijah za uravnavo zemljiškega davka. — Anton Janža, mladi slovenski kmet, ces. kr. profesor čebelarstva na Dunaji. — Kranjci, snujte kmetu na pomoč posojilnice ali založnice! — Česka opozicija. — Mnogovrstne novice. — Iskren zagovornik. (Dal.) — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kdo je najhujši sovražnik gozdom in poljedelstvu?

Mnogo se je uže pisalo in se še piše o pokončevanji polju in gozdom škodljivih mrčesov. S pridnostjo more človek o tej zadevi res mnogo koristiti, a s slabim gospodarstvom še več škodovati. Zapoved, da se ima hosta subega drevja itd. trebiti, ostaja večidel na papirju in zato brez vspeha, ker mrčes se brez ovire dalje plodí in širi. Žalibog pa moramo reči, da najhujši sovražnik dandanes je človek sam. To je tisti žužek, ki s sekiro v roki neprenehoma v gozdu drevje dolbe in tako rekoč gozde od kraja kosí. Gola rebra vničenih gozdov nam čedalje bolj to pričajo.

Vzrok žalostnih teh prikazin je v prvi vrsti revščina kmetova. Dasiravno je slab gospodar večkrat sam revščine kriv, je vendar tudi gotovo, da so silni davki, slabe letine in nezmerne tirjatve oderuhov (upnikov) kmeta malo da ne popolno uničile. In tako se skoraj v vsaki sili zateče v gozd, da se še za enkrat kake eksekucije ali drugega dolga znebí.

Kaj pa more učitelj na kmetih o tej zadevi storiti? Podučevati in svariti in kolikor more z zgledom kazati na slabe nasledke vednega pokončevanja gozdov in na žalostne nasledke, ki izvirajo iz tega.

Največe zasluge za pokončevanje škodljive golazni imajo brez dvombe tice. Zato smo ravno pretekle dni prejeli vladni ukaz zarad varstva tičev. Ali kaj pomaga, če ukaz zopet le na papirji ostane? Brez dvombe bo vsak učitelj svojo dolžnost storil, mladež v tej zadevi podučil in tudi s kaznijo žugal, ako bi se kdo predrznil poljedelstvu največe dobrotnice, tice ali njih zarod moriti, vendar pa ni bilo še slišati, da bi bil kdo zarad tega kaznovan. Da se pa število teh dobrotnic manjša, vzrok je prvič tuja roka Lahov, ki jih na tisoče pokonča, da jih na pomlad iz onih toplih deželá zmirom manj k nam dohaja. Drugi vzrok je slabo, mrzlo vreme, ki na pomlad tičja jajčica ali neugodne mladiče vkonča. Tretji vzrok, rekel bi, so zraven hudobnih ali vsaj brezskrbnih morilcev vedno redkejša prebivališča tičev; zakaj, kjer nimajo tiči zavetja, nimajo tudi obstanka; kjer je bilo nekdaj polno dreves, nahajamo zdaj tako rekoč obrita tla.

In tako pridemo zopet na važnost gozdov.

Vse to odstraniti, bodi skrb vsacega človeka po svoji moči, za bolj izdatno pomoč pa: „videant consules!“

J. Bozja, učitelj.

Še nekaj o krtu.

V 18. listu „Novic“ bilo je zopet ponavljano, da je krt kmetijstvu neprecenljiv dar, in da v svojo škodo dela, kdor ga preganja. Da je temu res tako, naj dokažem s svojo lastno skušnjo. Pred kacimi 10—11 leti sem prevzel gospodarstvo za svojim očetom, ki so bili strasten sovražnik krtom; ni se jim smilil čas, cele ure in tudi dneve žrtovati enemu krtu; kedar se jim je posrečilo ubiti ga, brž so se pohvalili, rekši: „pa sem ga le spet“. In tako so jih leto in dan najmanj 20 do 35 in še več pokončali. Jaz o tem nisem bil celó nič podučen, kajti kake kmetijske knjige ni bilo nikoli pri hiši. — Po nasvetu dobrega prijatelja naročil sem se l. 1869. na „Novice“, katere so ravno takrat tudi svoj glas povzdignile zoper pokončevanje krtov. Da sem se jaz dolgo in trdovratno držal tega, kar sem videl pri svojem očetu in njega očetu, sme mi vsakdo verjeti, a naposled vendar opustim po očetu podedovano misel in neham preganjati krte, ker sená bilo je borno malo in mnogo prostora od podzemeljskih črvov popolnoma uničenega. Prvo spomlad potem, ko nisem krtov več preganjal, bilo je krtín grozno veliko, — če smo jih danes razgrebli, bilo jih je juter ravno toliko, in uže sem jel misliti, da bi jim zopet napovedal vojsko, vendar beseda „Novic“: „ne ubijaj krta“ šumela mi je zmirom po ušesih. V dveh letih preorali so krti nekatere kraje, to je, tiste kraje, kjer je več črva bilo, tako popolno, da nič celega ni bilo, — al na moje začudenje jeli so polagoma zapuščati jim priljubljeno pokrajino, in danes se le še sèm ter tjè pokaže kaka krtina, in to gotovo v znamenje, da pod zemljo ni črvov, tedaj krtom živeža primanjkuje. Da pa sená skoro še enkrat toliko nakosim kot prejšnje čase, je pa tudi res. Kdor ne veruje, prepriča naj se! Jaz se tedaj popolnoma strinjam s časnikom družbe kmetijske gornjeavstrijske, ki pravi, da vsak, kdor krte pokončuje, sebi škodo nakopuje. Še danes mi je žal, da sem kdaj katerega krta ubil.

J. B. v Dolu.

Kako mlato (ječmenove tropine) hraniti, da se ne skisa.

„Novicam“ je došla od nekega gospoda, ki je v Kozlerjevi pivarni kupil mlato za živinsko krmo, pritožba, da je to mlato tako skisano, da ga nobena živina pokusiti noče in zdaj ni za drugo ko za gnoj. Ker so „Novice“ lansko leto to živinsko krmo priporočale živinorejcem in se oni gospod v svoji pritožbi sklicuje na to priporočilo, zdela se nam je častna reč opravičiti se, da svet ne misli, da priporočamo nalašč slabo blago. Poslali smo toraj zanesljivega moža v pivarno bratov Kozlerjev in ta nam po tem, kar je videl in slišal, poroča sledeče:

Mlato je pri živinorejcih, vzlasti pri mlekarjih ljubljanske okolice tako obrajtana krma za govejo živino, da se zá-njo kar trgajo; pivarna ga jim komaj sproti dosti daje. Ko je bil naš poročevalec v pivarni, je čakalo več voz na mlato, in ko je to prišlo s kotla, so kmetje še gorko naložili na vozove ter odpeljali. Pravili so, da njihova živina kar nič več ne mara druge krme, in kmetica, ki je naložila mlata dva čebra, je rekla, da krave dajó zdaj skoro dvakrat toliko mleka, kakor o navadni klaji.

„Kako pa ravnate, da se vam mlato domá ne skisa?“ praša naš poročevalec.

„Ej, to ni nobena umetnost“, odgovorí kmetič, „ko ga domú pripeljem, ga denem v kad, zalijem z vodo, da par prstov nad mlatom stojí, in tako se mi drží 14 dni in še več, ne spridi se pa ne. Še celó voda se ne vmsradí, ampak živina jo prav rada ima, ker je sladka.“

To je zvede naš poročevalec od kmetov, ki uže več let jemljo mlato iz pivaren.

Če se toraj mlato skisa, je krivo temu kaj druzega, in to je: če se pusti dolgo nepokrito na gorkoti ali na zabuhlem kraji, kjer je razpostavljeno zraku, da začenja gnjiti. Glavna reč je, zakriti ga tako, da nima nobenega duška. Zato se dolgo hrani tudi v kadéh, ako se te s slamo in deskami pokrijejo in še s kamenjem obtežé tako, da ne more zrak do njega od nobene straní. Take kadí so najbolje, ako jih zakoplješ v zemljo.

Kako pokladati mlato živini, o tem so lansko leto „Novice“ uže obširneje pisale. Vsaki pot se namreč dodá po dve do tri lopate v vodi namočenega mlata rezanici (škopi), ki se navadno živini daje; vse to se zalije z vodo tako, da živine ni treba pozneje še na vodo goniti; zato zadostuje že navadni škaf. Poklada se pa po trikrat na dan, če se živina ne goni na pašo; pa tudi če se zunaj pase, je dobro dati jej te zmesi, da si „zobe opere“.

Mislimo, da bo dotični gospod zadovoljen s tem pojasnilom; morda se je njemu mlato skisalo zato, ker se ž njim ni tako ravnalo, kakor je tu povedano, ali pa je dobil iz pivarne le ostanke, kar se nam pa manj verjetno zdi, kajti naš poročevalec je videl, da ni prav nobene zaloge, ampak se mlato sproti prodaja in odvaža.

Gospodarske skušnje.

* *Da se sir obvaruje črvov*, naj se poper v moko zmelje in ta poprova moka s kropom popari, ž njo pa hleb umije. Če se to dvakrat storí, se do dobrega pokončajo črvi v siru. — Tako svetuje „Prakt. Landwirth.“

Gospodarske novice.

* *Švajcarji prosijo papeža pomoči za varstvo tičev.* Švajcarsko društvo za varstvo ptic je nedavno sv. očetu v Rim poslalo latinsko spomenico, v kateri ga prosi, naj Italijanom na srce položí usmiljenje do ptic pevalic, ki so kmetijstvu nezmirne dobrotnice. Znano je namreč, da se nikjer na svetu ptice ne ubijajo tako nemilostljivo kakor na Laškem (v Italiji), kamor se v pozni jeseni iz mrzlejših dežel selijo, da bi ondi čez zimo ostale in se spomladi zopet vrnile v domače dežele. Al Talijani jim neusmiljeno strežejo po življenji, ker jim je rajž z majhnimi ptički zeló priljubljena jed. — Ko je dunajska vlada leta 1870. skor po vseh deželnih zborih našega cesarstva dala snovati našim bralcem znano postavo za varstvo ptičev, je obljubila, da pri italijanski vladi doseže milost ptičem, al — Lah ne mara za usmiljenje, kjer gré za njegov želodec. Zato tudi ni pričakovati, da bi sv. oče mogli zadostiti gori navedeni spomenici švajcarskega drustva.

O zadevah poročevalcev v komisijah za uravnavo zemljiškega davka.

V 9. listu dunajskega časnika „Grundbesitzer-Organ für die Grundsteuer-Regulirung“ beremo sledeče „poslano“:

„Častiti gospod vrednik! V vašem cenjenem listu smo nedavno čitali članek: „Enkrat tudi kaj za poročevalce in ne proti poročevalcem.“ V tem članku se je med drugim povdarjalo, da se poročevalci (referenti) komisij za uravnavo zemljiškega davka ne izpuščajo iz služeb drugače, kakor če so bili po disciplinarni preiskavi krivi spoznani. Ta trditev pa je v nasprotji temu, kar smo uže mnogokrat doživeli in to posebno na Kranjskem, kjer deluje 12 poročevalcev. In nič manj kot 24 poročevalcev je v tej „srečni“ deželi iz službe odstranjenih bilo in še le letos malo pred začetkom vcenitve se je več takim domačim poročevalcem služba odpovedala, kateri so 6 do 9 let pri uravnavi zemljiškega davka tukaj služili, in to brez poprejšnje odpovedi in brez preiskave malo mesecev pred popolno končano vcenitvijo; mahoma jim je ministerstvo službo vzelo brez vsakoršne denarne odškodnine, kakor jo §. 20. pristojbinega regulativa predpisuje. Lahko se razume, kakošen žalosten vtisek je to postopanje naredilo na uradnike, ki so zdaj še v službi! Dotični provizorični uradniki, katere je ta britka osoda zadela, in ki so svoje zdravje žrtvovali svoji slabo plačani službi ter dolžnosti svoje v okrajnih cenilnih komisijah zvesto spolnovali, mislijo zbornici poslancev ali pa cesarski kraljevi državni sodniji pritožbo vložiti zarad tacega nepostavnega postopanja ž njimi.“

Mnogo poročevalcev, ki vsi potrti in z veliko skrbjo za-se in za svojo rodovino v prihodnji čas gledajo.

Anton Janža, mladi slovenski kmet,

ces. kralj. profesor čebelarstva na Dunaji.

Zgodovinska črtica.

Da je naš Janža čebelarstvo učil na Dunaji, je zeló znana stvar, — kedaj in kako pa je prišel tje za učitelja čebelarstva, je manj znano, zato gotovo vstrežemo mnogim našim čitateljem, ako jim to na kratko povemo po popisu, ki ga o zgodovini čebeloreje na Kranjskem nahajamo v poslednjem listu dunajske „Landw. Zeitg.“ od pl. Radicsa.

Anton Janža, leta 1741. v Rodnah blizo Radoljice na Gorenskem rojen, je po vsem Slovenskem, kjer se naši kmetje od nekdaj radi s čebelorejo pečajo, slovel tako, da je pri gospóskah veljal za prvega izvedenca v čebelarstvu in da je celó cesarica Marija Terezija, katera je s posebno ljubeznijo skrbela za napredek kmetijstva in pod katero se je ustanovila naša kmetijska družba, izvedela njegovo slavo.

Poklicala je leta 1769. našega Antona, takrat 28 let starega, na Dunaj z naukazom, naj začne učiti čebelarstvo ter mu za to šolo prepustila najprej cesarski vrt „Augarten", pozneje pa vrt v Belvederu.

Janža prišedši na Dunaj ni ne besedice znal nemški in je v nemškem Dunaji začel čebelorejo predavati v slovenskem, maternem svojem jeziku. Kako to? Na strani je imel nemškega jezika zmožnega rojaka Kranjca, ki je učencem Janževim slovenski govor tolmačil v nemško besedo toliko časa, da je Janža sam mogel podučevati učence svoje v nemškem jeziku, in to, kar je učil, s pomočjo Blaža Kumerdeja spisal v nemškem jeziku.

Leta 1770. uže je Janža postal pravi cesarski kraljevi profesor in kmalu potem je v nemškem jeziku pod naslovom: „Kleine Abhandlung über das Schwärmen der Bienen" na svitlo dal poduk o rojenji čebel, s katerim si je pridobil veliko hvalo tadanjih čebelorejcev.

Do izdanja cele knjige o čebelarstvu pa ni prišel Janža, kajti l. 1774. je umrl, ne še polnih 33 let star.

Njegove spise v čebelarstvu je potem na svitlo dal njegov naslednik, prof. Jožef Münzberg, leta 1775. pod naslovom: „Des Anton Janscha sel. sehr erfahrenen Bienenwirthes und kais. königl. Lehrers der Bienenzucht zu Wien, hinterlassene vollständige Lehre von der Bienenzucht". To nemško knjigo je leta 1792. poslovenil župnik J. Goličnik na Štajarskem. Nemško knjigo pa v drugem natisu je v Levovu l. 1807. na svitlo spravil Kranjec Martin Kuralt.

Na podlagi Janževega čebelarstva je Dainko, kaplan v Radgonu na Štajarskem, leta 1831. v Gradcu na svitlo dal „Čebelarstvo" itd. —

To so zanimive zgodovinske črtice o našem rojaku, ki je redko čast dosegel, da je kot mlad kmet prišel za učenika čebelarstva na Dunaj, kjer je s slovenskim jezikom Nemce učil čebelarstva.

Vredno bi bilo, da bi bili leta 1869. Slovenci obhajali stoletnico v spomin slavnemu Antonu Janži. — Naj te vrstice namestujejo zamujeno!

Poučne stvari.

Kranjci, snujte kmetu na pomoč posojilnice ali založnice!

V državnem zboru so se pri pogovoru o oddelku proračuna kmetijskega ministerstva čuli razni glasovi, ki so tožili o žalostnem stanji kmetskega ljudstva. Poljsk poslanec je radi tega zahteval, naj bi vlada osnovala kmetske posojilnice. To me je napotilo, da priporočam kranjskim rojakom ustanovitev posojilnic ali založnic.

Najprvo se hočem izjaviti proti predlogu, da bi vlada, to je, uradniki, take zavode osnovali. Od ene strani bi sicer dobro bilo, ako bi po kakem sklepu državnega zbora vlada svojim starim ali novim uradnikom to naročila, kajti potem bi morda vsaka dežela nekaj takih zavodov dobiti utegnila. Al ker vemo iz izkušnje, da v Avstriji novi uradi tudi nova bremena, nove davke nalagajo, ker pomnoženje njihovih poslov tudi veliko pomnoženje drago plačanih uradnikov za posledico ima, zato bi mi ne priporočali, da bi snovanje takih zavodov vlada v roke vzela.

Čemu bi pa okrajne posojilnice ali založnice Kranjcem bile?

Kranjska dežela ima denarne zavode samo v Ljubljani, namreč hranilnico, eskomptno banko, novo osnovano posojilnico in trgovsko pomočno društvo. Zunaj Ljubljane ne najdeš nikjer denarnega zavoda. *) Ako si kmet ali kdorkoli prihrani krajcar, ki ga ravno neobhodno ne potrebuje, ne more ga drugod koristno založiti, kakor ravno v Ljubljani, kjer ga navadno založi v njemu edino znani „hranilnici". Ali tu mu vendar to težko dé, da dobí tako majhne obresti, namreč samo $4\frac{1}{2}$ od sto. Toda ti ljudje, kateri denar na obresti nalagati morejo, nam se še toliko ne smilijo, kolikor tisti, kateri nagle pomoči potrebujejo. In teh je žalibog veliko število! Redko dobí že kranjski kmet iz ljubljanske hranilnice pomoči, in če je dobí, koliko potov in stroškov ga to stane! V drugih deželah pomagali so si razni okraji s tem, da so osnovali svoje posojilnice ali založnice. Dasiravno veselo delovanje pri teh napravah nekaj zavira to, da vlada od čistega dobička jako velik davek zahteva, vendar naj bi to kranjskih domoljubov ne strašilo, da ne bi poskušali v posameznih okrajih take denarstvene zavode v življenje sklicati. Koliko bi s tem ljudstvu vstregli, ne more se v kratkih potezah obrisati.

V nekem kraju na Slovenskem, a na Kranjskem ne, osnovala se je bila pred leti posojilnica, in zdaj je vse ljudstvo ž njo neizmerno zadovoljno. Kdor koli si je krajcar prihranil, lahko ga nese v bližnji trg v založnico, kjer se mu obresti po $6\frac{1}{2}$ od sto zaračunijo. In ako hoče posestnik od zavoda pomoči, posojila dobiti, druzega mu ni treba, kakor da se vpiše v društvo kot družabnik. Kot tak mora plačati 1 gld. vstopnine in se zavezati, da plača na leto 6 gold. društvenine. Toda vplačani ta denar je njegova lastnina, dobiva od njega $6\frac{1}{2}$ od sto obresti in kedar mu ta glavnica (kapital) naraste do 60 gld., sme jo vzdigniti. — To so družabnikove dolžnosti. Pravico pa ima do izposojil iz društva. Ni mu v ta namen treba vlagati kolekovanih prošinj in toliko plačevati, kakor pri izposojevanji iz hranilnic. Iz posojilnice dobi denar na menjico, ako pripelje seboj dva zanesljiva moža kot poroka ali akceptanta menjice, ki se navadno izdajejo na 6 mesecev in se večkrat tudi na daljši čas podaljšajo. Odkar se je v tem kraju posojilnica osnovala, zginili so vsi oderuhi, kateri so neizmerne visoke obresti zahtevali.

Koliko je še na Kranjskem takih oderuhov, ki pijejo človeku kri kakor pijavka! Dokler se ne naredí postava zoper oderuhe, so take posojilnice velike dobrotnice. Pri teh vzajemnih društvih se nabere, če tudi je davek od njih celó velik, vendar precejšnji dobiček, ki se more razdeliti med družabnike, ali pa v kakošen občno koristen namen obrniti.

Pred vsem se ve da je treba, da pride vodstvo društva v poštene, delavne in izvedene može, kateri začetkoma obilno delo zastonj opravljajo in še le takrat odškodnino zahtevajo, kedar društvo s precejšnjim letnim dobičkom dela. Možje nadalje, kateri društvo vodijo, poznati morajo materijalno stanje družabnikov popolnem. V društvo naj se posestniki, kateri so uže skoro čisto ubožali, ne jemljó; taki bi društvo le radi molzli, in mu le malo poroštva dajali. Pri izposojevanji

---

*) Po štatistiki, katero je na svitlo dala kranjska trgovska in obrtnijska zbornica, se nahaja neka založnica v Metliki in Zagorji. Vred.

*

denarja pa je treba največe previdnosti, in se mora gledati na vse tri akceptante menjice. Ako se s tako previdnostjo dela, postaja tak zavod neizmerno koristen za dotično okolico. Kranjska žalibog še nima razen Ljubljane takih posojilnic, zato pa je kranjsko ljudstvo, zlasti dolenjsko in gorenjsko, tako zeló opešalo, da se kmetija za kmetijo na boben deva. L.

Politične stvari.

Česka opozicija.

Čeravno se ne skladamo v vsem, kar je v zadnjem svojem listu pod naslovom „Die böhmische Opposition" objavil Slovanom pravični časnik konservativne stranke „Polit. Fragm.", in tudi na besede ministra Taaffe-a tako dolgo nič ne damo, dokler ne vidimo dejanj, ima vendar omenjeni časnik marsikatero resnično zrno v sebi, in zarad tega naj ga objavimo svojim bralcem. Glasí se blizo tako le:

Čehi so zmirom bili velevažen faktor v zgodovini avstrijski in so tem več zdaj, ko gre za to, da bi tudi oni stopili v državni zbor, ki se še le tedaj more imenovati državni zbor, to je, zbor dežel cele države avstrijske, če tudi Čehi v njem sodelujejo. Al častitljiva česka stranka, katero ves svet pripoznava za mogočno stranko, zarinila se je, kakor po časnikih beremo, dandanes v neko stališče, ki škoduje njeni veljavi. O domačem prepiru med staro- in mladočehi, ki ga imajo zdaj med seboj, ne govorimo, ker je ni nikjer politične stranke, da bi med njo ne prišlo kaj navskriž; isto tako ne maramo razpravljati tega, kar se poskuša uže nekaj časa z boljo voljo kakor ugodnim vspehom, namreč sprave med Čehi in Nemci, katero mislijo nekateri napraviti brez ministerstva le s Herbstom, ki za tako spravo celó nima srca ne. Kar se nam ne zdi prav, je le postopanje nekaterih mož česke stranke proti sedanjemu načelniku ministerstva grofu Taaffe-u. Mi smo radostni pozdravljali Taaffe-a, ko je v sedanjem ministerstvu prevzel mesto ministra notranjih zàdev — toraj za notranjo politiko avstrijsko najvažnejše mesto; to smo smatrali za velik korak na poti sprave avstrijskih narodov med seboj, in še danes smo tega prepričanja, da je in da mora biti ta sprava glavni namen delovanja grofa Taaffe-a. Čemu li bi se bilo staro ministerstvo ponovilo, čemu bi bil grof Taaffe stopil vá-nj, če ne bi bil namen njegov ta, da na razvalinah propadle „ustavoverne" stranke, privzemši novih močí, osnuje si novo merodajno stranko? Ako bi bilo drugače, pač staremu ministerstvu ni bilo treba odstopiti. Ali mar kdo misli, da je grofu Taaffe-u namen, tako zvano „ustavoverno" stranko ukrepiti, na novo inštalirati ter vladati ž njo? Do tega po tej stranki tolikokrat žaljeni nekdanji tirolski dež. predsednik (Taaffe) pač ne more imeti veselja, in če bi ga tudi imel, so dandanes „ustavoverci" med sabo tako razdjani, da jih ne bo nihče več spravil do tako trdne celote, kakor so bili prej. V ostanke prejšnjega ministerstva pa je stopil grof Taaffe še le potem, ko je videl, da mu ni mogoče o sedanjih razmerah sestaviti druzega ministerstva.

Po vsem tem ni bilo nič naravnejšega, nego to, da bi bili Čehi, ki so se do zdaj odtezali državnemu zboru, čakali vsaj še tako dolgo, da bi bili videli, na katero stran bo stopila vlada o novih volitvah za državni zbor. To bi bili imeli storiti uže zato, ker mora tudi v Pragi znano biti, v kako sitnem stanu je grof Taaffe zdaj, ko še zboruje stari državni zbor, čegar večina je nasprotna vsaki koncesiji narodni opoziciji na Českem; zato in iz ozira do svojih ministerskih tovarišev ne more grof Taaffe spustiti se s Čehi v nobene odločilne pogovore. Namesto tega, namreč da bi potrpeli in čakali vsaj še par tednov, se zakadé nekateri v ministra notranjih zadev in zahtevajo kar naprej uže takih koncesij, kakoršnih jim zdaj še obljubiti, o katerih zdaj še ziniti ne sme! In kako se to godí! Ne prijemajo ga po navadni javni poti, da bi mu dovolili časa za premišljenje, kako bi se lotil svojega dela o spravi političnih strank, tudi ga ne pritiska ona stranka, za katero stojí $3^1/_2$ milijona prebivalcev českega kraljestva, marveč lotili so se ga posamezni, poklicani in nepoklicani, resnobni politikarji pa tudi taki pritaknjenci, ki se smučejo povsod okoli veljakov in bi radi tudi zá se posebej kaj vjeli; taki si podajajo kljuke po ministerskih sobah in se ponujajo — ta za to, drugi za ono koncesijco — spraviti česko opozicijo v državni zbor! „Politische Correspondenz" pravi, da je iz gotovega vira zvedela, da je zadnje dni, ko se je obhajala cesarjeva slovesnost, pri grofu Taaffe-u bilo nič manj ko devet českih prvakov. Je li to politično zrelo za možé, ki hočejo biti velika politična stranka? Se li more minister spustiti v pogajanje z vsakim posebej? Je li prav to, da se zdaj v Pragi hudo jezé, da jim minister ni vedel druzega povedati nego to, da jim nič gotovega obetati ne more zdaj, ko še ne vé, kakošen bo jeseni državni zbor.

Naj bi se ti gospodje vendar postavili na Taaffeovo mesto. Pred sabo je imel in ima stari državni zbor, ki bi bil v zadnjem trenutku še v stanu vladi odreči dovoljenje proračuna, ako bi le slutil, da minister napravlja spravo s Čehi na škodo decemberski ustavi, katero si je „ustavoverna" stranka skovala za „sv. pismo"; — zraven sebe ima Taaffe ministerske tovariše, ki so vkljub vsemu, kar se je do zdaj zgodilo, še zdaj najzvestejši prijatelji vladajoče „ustavoverske" stranke, toraj hudi nasprotniki česke opozicije; — za hrbtom mu pa stojí stranka, podobna armadi, v kateri hoče biti vsak poveljnik, nobeden pa ne vojak. Na take stebre se ne more nobena vlada, najmanj pak še en sam minister opirati.

Dalje nastane še vprašanje: kaj si mora trezen politikar misliti o Čehih gledé vstopa v državni odbor? Ali ne bi tistim, ki bistva državopravne opozicije ne poznajo, toraj tudi ne vedó, kako pogumno se zna češki narod boriti za svoje pravo, se vrinilo prepričanje, da češki poslanci komaj čakajo trenutka, da bi leteli po vsaki ceni v državni zbor?

Zato Čehom prijazni dunajski listi zeló obžalujejo vse ono, kar se je zadnji čas med česko opozicijo godilo. Če vkljub vsemu temu napačnemu ravnanju vendar pride do sprave avstrijskih narodnih strank, se bo zgodilo to le zato, ker je politično potrebno, zaslug o tem ne bo imel nihče.

Mnogovrstne novice.

* Ko je unidan deputacija tržaškega odbora „Italie irridente" pri Garibaldiju bila, jej je obljubil, da hoče v osvobojenje vseh Italijanov nabirati novcev za nakup enega milijona pušek, da se narod oboroží za boj, ki se ima skoro pričeti. Italijanskega ministerstva predsednik Depretis, ki ni znal najti sredstva, da bi bil usta zamašil Garibaldiju, ko se je proglasil za varuha „neoslobojenih bratov", bo zdaj težko zabranil, da ne bi se od njega zahtevala pomoč za izvršitev tega, kar jim je obljubil za „rešitev cele Italije!"

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Alešovec.

Iskren zagovornik.

(Dalje.)

Policija, ki je bila med tem pregledala vse kote hiše in temne stopnice, ni našla nič druzega, kakor gumbo, čisto podobno gumbam na Frankovi suknji. Ko pokličem Franka in mu jo pokažem, ne taji, da on take ima; na suknji celó ena manjka. Čeravno pa je to sumljivo, on vendar reče, da jo je lahko zgubil kak drugi dan, ker je večkrat tam skozi hodil. Mogoče pa tudi, da jo je zgubil kdo drugi, ker več ljudí take gumbe nosi.

Čez kake tri tedne je bil Burgar toliko ozdravljen, da je mogel sam priti k meni. Ker je Frank vse tajil trdovratno, mu postavim Burgarja nasproti, da mu naj v obraz pové, česar ga dolži. Take konfrontacije so vselej važne za sodnika, večkrat se tudi hudodelnik naravnost udá. Z mirnim obrazom pové starček še zeló slab Franku naravnost v obraz, da ga je on po stopnicah pahnil, nihče drugi. Frank komaj vidno vtrene z očesom, a zá-me dovolj. Potem pa se vstopi pred starčka in ga osorno praša:

„Toraj sem vam jaz tudi denar vzel — ne?“

„Mogoče“ — odgovorí Burgar — „videl pa tega nisem, ker sem bil isti hip ob zavednost.“

„Brez druzih namenov vas toraj ni pahnil po stopnicah?“ — vprašam jaz Burgarja.

„To skoro ni verjeti“ — odgovorí Burgar — „saj mu nisem nikdar nič žalega storil.“

Daljna preiskava ni spravila nič novega na dan. Frank je vse tajil, prič razen Burgarja ni bilo nobenih, o denarji nobenega sledú, čeravno sem dal vdovo in njeno rodovino strogo opazovati. A zvita ženska je morala to slutiti, kajti živela je prej ko slej enako. Na ta način je bilo gradivo za zatožbo zeló lahko in jaz nisem imel posebnega upanja, da bi se dali porotniki prepričati, da je Frank kriv, če bi konečna obravnava ne spravila kaj novega na dan.

Burgar je bil v tem — posebno po skrbni postrežbi otrók, toliko ozdravil, da je zopet nastopil službo, v katero ga je M. brez vsega ugovora nazaj vzel. Vendar se mu je dobro poznalo poškodovanje in tožil je večkrat, da ga glava bolí.

Predno sem oddal vse spise državnemu pravdniku, se je še nekaj zgodilo, kar je zatožbi dalo še nekoliko več temelja. Jetničar mi namreč prinese listič, katerega je našel zašitega v likani zavratnik (krôgelj) Frankov. Ta list je bil od vdove, ki mu je oskrbovala perilo v zaporu. List, popisan z zeló okrajšanimi besedami, sem po nekolikem trudi raztolmačil si tako-le:

„Le prav nič se ne bojte! Zagovornika si zberite dr. Grabarja. Ta Vas bo izrezal, sem uže govorila ž njim. Vse je dobro spravljeno. Le tako naprej, kakor do zdaj.“

List sam na sebi ni bil nikakor nevaren, to bi mu bila lahko tudi pred vsem svetom povedala. Čemu ga tedaj zašiti v zavratnik? Le to je bilo sumljivo, zato sem dal odslej pridno preiskavati vse njegovo perilo, a zastonj, našlo se ni nič več. So bili pač tiči ti ljudje!

Državni pravdnik naredi zatožbo. Ko jo dobi Frank v roke, si izbere zagovornika dr. Grabarja.

Kdo je bil ta dr. Grabar? Še zeló mlad človek, ki je pa po mestu slovel zavoljo svoje zgovornosti. Do svojega imena je prišel zato, ker je „izrezal“ dva goljufa, o katerih je bilo vse mesto prepričano, da sta res goljufala. Se vé, da sta ga za to dobro plačala. Najočitnejša lastnost njegova je bila slavohlepnost; slavo doseči ni se vstrašil nobene reči. Ker se je ravno isti čas pričelo tako zvano „liberalno“ gibanje, je on med prvimi se vpregel v liberalni voz, govoril povsod, kjer je le mogoče bilo, in metal liberalne fraze krog sebe, da se je vse kadilo. Svoje vspehe pri brambi zatožencev je dosegal bolj zato, ker je znal porotnikom na srce govoriti, kakor po svoji juristični bistroumnosti, ker se ni po krivici trdilo, da je juristično znanje njegovo nekoliko plitvo; bolj ko svoje paragrafe je poznal ljudí po mestu in deželi. Zato so se pa k njemu zaletavali posebno ljudje, katerih reč je bila skoro zgubljena; kajti reklo se je, da, kogar dr. Grabar ne „izreže“, bi ga sam h.... ne.

Tega moža si je izbral Frank za zagovornika. Res je tudi brž pritožil se zoper zatožbo, a více pravdništvo je zavrglo pritožbo in sodnija je odločila dan obravnave pred porotniki. Jaz sem bil vsa pisma oddal sodniji, toraj nisem imel s Frankom nič več opraviti; vendar sem bil radoveden, bo li Frank obsojen ali ne. Da je on poškodoval in oropal Burgarja, o tem sem bil sam pri sebi do dobrega prepričan.

Dan obravnave pred porotniki pride. Iz lahko umljive radovednosti sem med poslušalci tudi jaz. Med porotniki so bili ljudje raznih stanov, meni je bil malokateri znan; kar sem jih poznal, bili so večidel spoštovalci dr. Grabarja.

Obravnava se prične. Popisal jo bom le zato nekoliko obširneje, ker pojasni napis te povesti.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Livno 3. maja. M. — 1. dan t. m. smo tù zopet imeli veliko svečanost; bila je namreč blagoslovljena nova zastava našemu polku. Pri tej slovesnosti se je sošla ne samo vojaščina naše garnizije, ampak tudi mnogo Bošnjakov, radovednih videti naše svečanosti. Vse stotinje našega polka, ki so v Livnu, so se zbrale ob 9. uri pri samostanski cerkvi, kamor ste se prinesli stara in nova zastava. Potem je bila maša; po maši pa bila je nova zastava blagoslovljena po navadnem običaji. Na to se je v čast stari zastavi še enkrat streljalo in v tem času bila je prenešena v sredo zbranega polka. Naš gosp. polkovnik Priger je imel lep nagovor celemu polku, po katerem je on novi zastavi zvestobo prisegel. Opomniti moram še, da je bila naša stara zastava blagoslovljena leta 1845. in da je bila leta 1848. in 1849. v mnozih bitkah, isto tako leta 1858., pozneje je bila zopet v bitki pri Kustoci leta 1866. in preteklo leto v 3 bitkah v Bosni, toraj je zbirala kranjske rojake v peterih vojskah. Iz vseh teh vojsk je prišla naša zastava s svojo staro častjo. Za trdno se nadejam, da pod novo zastavo se bode 17. peš-polk zmirom pogumno bojeval in tako varoval novo zastavo, kakor so naši predniki varovali svojo.

Z Dunaja 11. maja. — Ker bo menda ta teden konec državnemu zboru in se bližajo nove volitve, so ustavoverni nemčurji, ki so po 6letnem delovanji Avstrijo skoro na kant spravili, pa se tudi med seboj zlasali, začeli uže volilne programe na svet sipati, v katerih obetajo volilcem, da hočejo sleči starega, državi naši pogubnega človeka, pa obleči novega njej koristnega in vsem narodom pravičnega. Da bi jim kdo to le verjel! — Prvi, ki so stopili s svojim volilnim programom 8. dne t. m. na dan, je ona koterija, ki

šteje 112 glav, ki so v zbornici poslancev glasovali zoper zasedo Bosne in Hercegovine; na čelu tej koteriji stojé Herbst, Sturm, Walterskirchen. Al čujte! Iz prvotne te armade 112 protivnikov Bosne in Hercegovine je podpisalo oni program samo 37 junakov, namreč: poslanci obojnega „naprednega kluba“ in pa poslanci „skrajne levice“, še le pozneje so jih, kakor nekateri njihovi časniki trdijo, vjeli še toliko, da je vseh skupaj zdaj podpisanih 68, po takem le polovica cele one sto- in dvanajsterne armade, polovica jih je pobegnila iz tega tabora. Ta program obeta volilcem vse, česar želijo: pospeh narodno-gospodarski, pomoč obrtniji, hranilnice, založnice, stranske železnice in druzega več, pa vrh tega še zahteva zmanjšanje armade, mirno vnanjo politiko in s Turčijo, kateri se ne sme ne ped zemlje več vzeti, prijateljsko zvezo. Vse to komandantje Herbst, Sturm in Walterskirchen obetajo svojim volilcem, če jih zopet volijo za poslance v državni zbor. Da se volilcem pred volitvijo bribe in doline obetajo, po volitvi pa obljube splavajo po vodi, je dosti znana reč. Vsaj je Dolencem gosp. Dežman tudi železnico obetal: ali je pa v državnem zboru se kedaj oglasil za-njo s tisto burno besedo, s katero včasih v deželnem zboru kranjskem rezonira? Program zastopnikov sto- in dvanajstorice pa ni ministru vnanjih zadev po godu, ker je protiven njegovi iztočni politiki. — Za tem programom je prifrčal na dan zdaj program kluba „levičnikov“, to je tistih ustavovercev, ki odobravajo iztočno politiko, pa se gledé sprave s Čehi stavijo na stališče brezpogojnega prihoda Čehov v državni zbor, češ, da potem še le hočejo preiskovati težnje in predloge Čehov. Evo! kaka posebna „milost“ levičnjakov, dozdaj zagrizenih nemčurjev in vladi vedno zvestih podložnikov. Ta program pa nasproti unemu na vso moč hvalijo ministerstvu Andrassyevemu privrženi časniki in njim na čelu stara „Presse“, ki ne more zakriti svoje nevolje, da se v obče s Čehi kedo pogaja, dokler niso v zboru. Po tej jezi „Pressini“ se je vendar v shodu dr. Riegerjevim z dr. Herbstom pri ministru Taaffe-u moralo izcimiti kako osobno zbližanje Čehov z Nemci, katero ni po godu stari „Pressi“ in to tem manj, ker sliši, da po binkoštih se dr. Rieger, bivši minister Jireček, dr. Sladkovski, Skarda in grof Clam-Martinic snidejo z Nemci v posvet, kajti za tem, da je v tem shodu po grofu Clam-Martinicu nadomestovana aristokracija česka, zasleduje stara „Presse“ — reakcijo! Da, da! reakcije, to je, upora proti sedanjemu pogubnemu liberalizmu je Avstriji treba, da ne propade popolno.

V Gorici 11. maja. — Na stran pustivši še razpravo o volitvah za državni zbor naj povem, da bomo tudi v Gorici imeli volitve ta teden — v mestno starešinstvo. Zapazili smo nekako dokaj živo gibanje med meščani, ki niso prijatli sedaj vladajoči stranki v starešinstvu; dela se pa na tihem in po brezimnih razglasih tako, da ne vemo, kam prav za prav nasprotniki sedanjih vladavcev merijo. Razvidno je le toliko, da bi radi napravili stranko, ki bi hotela in znala vstavljati se zapravljivcem. „Dobro gospodarstvo“ — to je načelo večini opozicije. — V Rušiču nad Kaprivo (ne daleč od Karmina) je — kakor sem ni davno pisal — čuden zavod g. grofinje Latour-ke, v katerem se katoliške deklice pripravljajo za prestop k protestantovski veri, in to — pod plajščem „dobrotnosti“. Deželni šolski svèt je bil uni dan sklenil, ta zavod zapreti, če se grofija Latour-ka v 14 dneh postavam ne podvrže. Gospá grofinja se noče vdati, ampak je podala rekurs proti omenjenemu sklepu šolske oblastnije. Rekurs gre sicer na Dunaj, ali nepostavni zavod se mora zapreti; tako je sklenil dež. šolski svet 7. t. m. Tacih samovoljnosti, s kakoršnimi „blaga“ gospá grofinja postavam vkljubuje, še v tistih časih ne nahajamo, ko je volčja pravica veljala.

Iz Kranja. — Gosp. Edvard Pour, preskušeni gozdni tehnikar in kmetovalec, tukaj v Kranji stanujoč, se kot postavno pooblaščen gozdni taksator priporoča občinam in posamesnim posestnikom za dela v servitutnih zadevah.

Iz Borovnice 5. maja. — Pač je strmel veličastni, kamenorezani velikán naš, ko je 23. aprila, na predvečer cesarjevega slavljenja, razlivalo se morje svetlih žarkov iz poslopij na-nj in čarobno prošinjalo skozi vznešene mu kolone tje po zelenem polji ljubljanskem! Strmel je — in kako bi tudi ne? Kako prerodilo in prenovilo se je vse v njegovem podnožji, tù doli, odkar jo tako krasno zaklepa, kakor da bi hotel jo čuvati vseh nevšečnih pritiskov, sovražnih duhu in telesu! Žalosten mu je bil pogled prvi pred 25 leti, ko bil se je dvignol orják prvikrat, videč, kako mračno in temno je bilo v tej dolinici — jasnil se mu je obraz, ko so se podložniki mu jeli zavedati se svojih moči in čvrsto rasti v omiki narodni in splošni, vzbujeni po blazih rodoljubih in sosebno po sadunosnem „bralnem društvu“, in radosten mu je prizor sedaj, kako neutrudljivo in vspešno se likajo in mikajo v prid svoj, v ponos slovenski domovini in čast mogočni Avstriji! In tako je tudi oni večer pričal glasno in svetlo o zavesti naši, o udanosti svitlemu prestolu — a to vse v slavo slovensko! — Načrt slavnosti se je nepričakovano dobro izvršil. Na večer 23. aprila, ko so se zasvetila okna, jela se je pomikati od Vrbičevega krasno razsvetljenega poslopja predolga vrsta občanov tje proti vasi. Na čelu se jej je nesla občinsko-narodna zastava, vrhniška godba je pohvalno svirala in lučice lepih lampijonov so se raznobarveno zablisnevale v noč. Dospevše v vas pozdravljalo nas je ljubko tisoč in tisoč žarkov; veselili so nas krasni transparenti tù in tam, a ginevala nas je tudi slaba luč, ki jo je postavila si uboga vdova na okno — vse in vsak po svoje je izrazil blagemu vladarju svojo zaresno ljubezen. Tako je prav! Tù in tam je postala in zasvirala godba poseben komád, kateremu je vsakokrat priorilo ljudstvo buren „živio“, in se po drugi strani vasi vrnila na kolodvor, kjer se je zbralo skoro do 700 ljudí. In tù se je pevalo, igralo tombolo in kramljalo še pozno v noč, med tem ko so ogromni kresovi na sosednih holmih in topiči veselo razgrinjali čute zvestobe slovenske po nočni tišini. In po kratkem počitku se je zopet sešla obilna množica k šolski maši ob 8. uri, kojo je ginljivo poveličevalo petje mladih grl, izurjenih po vzornem učitelju g. Fr. Paplerju. Mikavno pa je bilo tudi gledati po končanem opravilu duhovnem nedolžno veselje na otročjih obrazih, ki ste je napravile osobito gospé Kovačeva in Vrbičeva s tem, da je dobil vsak otrok šolski eno pogačico; tudi so se ta dan obdarovali primerno domači reveži iz občinske blagajne. In tako hoče ostati vsacemu v veselem spominu ta dan: in hvala vam vsem, sosebno pa imenovanima gospema in vodstvu županovine! — Kaj neljubo mi je, pridevati tej pisani sliki kalno in kaljivo senco. Omeniti moram tù človeka, ki pač ni vreden besede, sosebno javne ne; a ker sploh se protiviči vsaki dobri stvari v svoji surovosti — se vé, da le ko žaba na lešnik — in je posebe o tej priliki zaradi neotesanega svojega vedenja zaslužil javno grajo, naj ga doletí malo leskovega. To človeče — kratke postave, a še krajše pameti — nekak zakoten „omnibus“, ki komaj pozná petrolej, če tudi ga prodaja, je stalo oni večer na pragu svoje najete, edino čisto temne hiše in se režalo očitno mimo idočemu sprevodu ter tako divjaško demonstriralo! Tako se imamo — žal! — še vedno in vedno

boriti poleg zavednih protivnikov še s tacimi zagovedneži in surovaki. A to so le pojedini surovaki med nami! Mi pa ostanimo še v bodoče zvesti zdravim in domoljubnim načelom, zvesti svojemu domu avstrijskemu, vredni sinovi Slave mile, da „večna bo Slovencev čast!“

Iz Ljubljane. (*Narodna čitalnica ljubljanska*) je z dopisom od 3. t. m. prejela od sl. dež. predsednika prepis lastnoročnega pisma Nj. veličanstva do ministra grofa Taaffe-a, v katerem se zahvala izrekuje lojalnim izjavam vsem prebivalcem Avstrije o priliki sreberne poroke. Sl. deželno predsedstvo v navedenem dopisu povdarja, da tudi narodni čitalnici velja isto visoko priznanje presv. cesarja. Ob enem s toplo besedo g. deželni predsednik izreka svojo zahvalo čitalnici za povekšanje javne svečanosti pri večernici 23. aprila.

— (*Matica slovenska*) tudi je od sl. deželnega predsedstva isti dan prejela prepis ovega cesarjevega pisma z dostavkom, da je predsedstvo izraz verne lojalnosti matičinega društva 24. aprila naznanilo Nj. veličanstvu.

— Presv. cesar je daroval za napravo nove strehe na cerkvenem stolpu v spodnji Idriji 200 gold., našemu domorodnemu pesniku, pekovskemu pomočniku gosp. Fr. Silvestru v Vipavi, ki mu je poklonil v našem listu ob svojem času pohvaljeni zvezek domorodnih in cerkvenih pesem, 10 cekinov.

— (*Iz občnega zbora katol. rokodelske družbe 4. dne t. m.*) Iz poročila predsednikovega smo izvedeli, da je družba to leto štela 42 rednih in 10 častnih udov. Sprejelo se je med letom 28 novih udov, med temi 11 bivših rokodelskih učencev, ki so šolo za rokodelske učence, katera je tudi letos blizo 70 marljivih učencev štela, vseskozi prav pridno obiskovali. Toda od teh moralo jih je 18 Ljubljano zapustiti, ker dela tukaj dobiti niso mogli. To poslednje pač kaže, na kako slabih nogah rokodelstvo dandanes tudi pri nas stojí. Tudi se je 56 skozi Ljubljano potujočih pomočnikov, udov drugotnih družeb, ki tukaj dela niso mogli dobiti, kolikor je bilo moči, podpiralo. Učilo se je v družbi, kakor prejšnja leta, in sicer: krščanski nauk, računstvo, nekoliko zgodovine in zemljepisja, lepopisje, petje in risanje. Trudili so se z učenjem poleg mnogozasluženega gosp. predsednika in njega vrlo podpirajočega gosp. podpredsednika, zlasti še: gosp. Ant. Kržič, nunski katehet, ki je podučeval pomočnike; častiti o. Angelik Hribar, ki je podučeval v petji rokodelske učence; gosp. J. Czermak, ki je z lepim vspehom učil risanje, gospoda Janovski in Trost pa sta učila v 2 razredih računstvo. Hvala vsem! Kar se tiče verskih vaj, imeli so jih družbeniki letos tako, kakor druga leta; vdeležili so se nadalje procesije na sv. Rešnjega Telesa dan in na veliko soboto, imeli tudi 27. aprila v spomin 25letnice poroke cesarjeve, ravno tako tudi 4. majnika kot na dan obletnice skupno sv. mašo v nunski cerkvi. Ker pa se poleg duše tudi za telo skrbeti mora in je slavni oče Kolping hotel, da rokodelske družbe tudi poštena veselost oživlja, storilo se je tudi na to stran, kolikor je bilo mogoče. Imela je družba svojo lepo božično veselico, še posebej božičnico za rokodelske učenčike, pri kateri so bili lepo obdarovani, nadalje tudi o pustu primerno zabavo in pa improvizirano veselico na dan obletnice. Take skupne veselice so velicega pomena, kajti one vzajemnost ter slogo v družbi močno pospešujejo, udom pa priložnost dajejo poštenega razveseljevanja. — V priročni blagajnici se je kazal koncem leta ostanek od 154 gld. 47 kr., tedaj 25 gld. 48 kr. več mimo lani, za kar se je mnogo zahvaliti g. Gerberju, ki marljivo in previdno račune vodi. Sicer ima družba zdaj blizo 1000 gld. skupnega kapitala. — Prečastiti predsednik je pa v zboru omenil tudi to, da prihodnje leto družba doživí svojih 25 let in da bo tu treba obhajati 25letnico, za kar je treba mislit, že naprej in v ta namen potrebnih novcev nabirati. Obrnil se je toraj do gosp. pokroviteljev in jih prosili naj v ta cilj in konec uže zdaj pridno delovati začnó. Tudi je opomnil gosp. predsednik, kako lepo bi bilo, ako bi naša družba o tej priliki uže svojo lastno hišo imeti mogla, kakor jo bo dobila celovška rokodelska družba, ki jej je uže letos temeljni kamen postavila. Naj bi se tudi pri nas ta blaga misel ne izpustila iz očí! Zato zopet ponavljamo, kar smo zmirom trdili: Daj Bog za sedanji čas toliko potrebni in važni družbi še zanaprej in še čemdalje več blagih dobrotnikov in prijateljev, da bi se lepo razcvetati mogla v blagor rokodelskemu stanu! Velika pomoč v to bila bi pa lastna hišica, kakor jih imajo rokodelske družbe drugod. In to Bog pomozi!

— (*Zbornici kupčijski in obrtnijski ljubljanski*) je c. k. kupčijsko ministerstvo za njene potrebščine v tekočem letu dovolilo 3202 gold. 50 kr. in zaukazalo, da se ta znesek pobere od tistih, ki imajo v tej zbornici volilno pravico, in sicer tako, da se na vsak davkovski goldinar za te potrebščine naloži 5 kr. priklade.

— Uže iz 3. leta bogoslovja letos posvečeni gospodje, kakor „Danica“ poroča, so: Val. Eržen iz Selc, Jan. Janežič iz Št. Vida pri Zatičini, Fr. Perpar z Dobrnič in Jan. Smrekar iz sv. Helene. Vseh bogoslovcev v 3. letu je letos devet.

— (*Koncert*) 8. dne t. m. v redutni dvorani se je izvršil z entuzijastičnim aplavzom prekrasnemu petju gosp. Fr. Gerbica in čitalniškega pevskega zbora, pa tudi glasoviranju nadepolne gospice Valentinice Karingerjeve.

— (*Obrtnijsko-pomočno društvo*) ima v nedeljo ob 11. uri v mestni dvorani svoj občni zbor.

— Naša deželna bolnišnica je zopet v nekaterih oddelkih tako prepolnena, da morajo mnogim bolnikom na tleh postljati. Kako, da tistega barona Apfaltrerna, ki ima v deželnem zboru zmirom polna usta o velikih prostorijah bolnišničnih, nikoli ni v bolnišnico, da bi to videl?!

— Gosp. Haderlap, vrednik „Slovencu“, stojí juter zarad članka „Dela nam dajte!“ pred porotno sodnijo; zagovornik mu je dr. Zarnik.

— (*Čitalnica naša*) je dobila zdaj v g. Grčarji, dobroznanem prejšnjem krčmarju „pri Virantu“, gostilničarja, ki se sme o vsem v prvo vrsto ljubljanskih krčmarjev šteti. Živa priča temu je to, da poprej zeló zapuščena gostilnica čedalje polnejša prihaja.

☞ **Prihodnjo soboto dopoldne**, kakor so „Novice“ v zadnjem listu oglasile, **prodaja v Ljubljani** družba kmetijska nekoliko juncev in junic **muriškega plemena.**

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Koncem tega tedna bode menda konec sedanjemu državnemu zboru, katerega ustavoverska večina zapustí po 6letnem zasedanji zbornice s spričalom nezadovoljnih ljudstev, da ni za-nje nič koristnega stvarila, mnogo dobrih predlogov državnopravne stranke nerešenih pustila, Slovanom povsod, kjer je môgla, nemila bila. — Ni še gotovo, ali se bode državni zbor slovesno razpustil s cesarjevim govorom.

— Zbornica poslancev je v seji 12. dne t. m. z ozirom na to, da po kmetih čedalje bolj pomanjkuje zdravnikov, sprejela resolucijo, naj se v Lvovu, Olomucu in Salcburgu zopet ustanovijo medicinsko-kirurgične šole. Tako plezamo zmirom bolj na

dobre stare naprave nazaj. Prav tako! Pa kako to, da se za Ljubljano, središče slovenskih dežel, ni nihče oglasil, ki je pred 1849. letom tudi imela tako in prav dobro šolo, in ima zdaj še živinozdravniško šolo, kjer bi kirurgi dobili praktičen poduk o živinskih kugah, s katerimi imajo okrajni zdravniki na deželi prvi opraviti?

— Pod predsedstvom Nj. veličanstva je bilo te dni posvetovanje o tem, kedaj naj se končá državni zbor in s kakim prestolnim govorom. „Presse" meni, da se državni zbor ne zaključi pred 19. dnevom.

— V seji zbornice poslancev 2. dne t. m. so poslanci dr. Heilsberg in drugi c. k. finančno ministerstvo interpelovali: ali mu je znano, kako se dandanes ravná z zastopniki davkoplačevalcev v komisijah za uravnavo zemljiškega davka? in ali ga je volja, dostojniše postopanje ž njimi položiti dotičnim c. k. uradom? Interpelanti sicer nočejo, da bi zastopniki občin v svojem službovanji zanikerni bili in ne storili svoje dolžnosti, — al za majhno plačo, ki jo imajo, ne bi se v delu prenapenjali in v obče ž njimi ne postopalo tako, da ljudstvo misliti mora, da cesarske gospóske hočejo zastopnike davkoplačevalcev iz teh komisij odstraniti. Minister ni še odgovoril na to interpelacijo.

— Do včerajšnjega dne ni bila še končana jako obširna razpravo o dveh postavah, katere je vlada predložila zbornici poslancev, namreč: o postavi, kako ubraniti in zatreti kužne živinske bolezni, in o postavi kako ubraniti in zatreti govejo kugo. Postavi obé ste velike važnosti, da se ubranijo nadloge kmetijstvu, ki mu žugajo po kužnih boleznih, posebno pa po goveji kugi; al težko je pravo zadeti z edinim tem, da se goveji živini iz Ruskega zapro pota v naše cesarstvo, po katerih neizmerno veliko klavne živine dohaja na Poljsko, Dunaj itd.

— Politiški tedenik „Der Osten", ki zdaj v veliki obliki tukaj izhaja, je v vsakem listu poln zanimivih izvirnih člankov.

Iz Trsta. — Mestni zbor — tako poroča „Edinost" — je imel 7. dne t. m. sejo. Ko se je prebral zapisnik zadnje seje, naznanil je vladni komisar, da cesar ni potrdil dr. Angela za župana v Trstu. Galerije so bile vse polne, kakor pri županovi volitvi, največ je bilo ženskega ljudstva, plačanega od krivonoscev starega in novega mesta. Pri županovi volitvi je bil velik krik, umazan enook je kričal še celó: „Viva nostro Garibaldi"; a danes je bilo vse tiho, srce jim je padlo v hlače, enook je še drugo oko zatisnil, ker ni bilo povoda kričati. Potem so se volili odbori; naši okoliški poslanci so v njih malo zastopani; dr. Loser, ki je izvrsten strokovnjak v šolskih stvareh, bil je čisto prezrt. Vidi se iz tega, da dr. Angeli ni potrjen za župana, da je začela vendar vlada zadnji čas delati na to, da v Trstu laško drevo ne vzraste do nebes. Hermet, Angeli, to je velik udarec za laško stranko; prvi se je moral odpovedati in drugi ni potrjen. — Pri novi volitvi 12. dne t. m. je bil dr. Bazzoni z 28 glasovi za župana izvoljen, Dimmer je dobil le 25 glasov.

Štajersko. — Liberalci se uže trdno pripravljajo na volitve za državni zbor — poroča „Slov. Gosp." Oni gospodstva ne spustijo z dobra iz rok! Osnovali so v Gradcu centralni volilni odbor; načelnik mu je dr. Svoboda, češki odpadnik in nemčur, glasoviti urednik „Tagespošte". Kakor bo tedaj ta list piskal, tako bodo ustavaški liberalci in nemčurji povsod plesali in volili. To pa kaže tudi nam Slovencem na Štajarskem, kako imamo postopati in nam daje pravi odgovor na vprašanje: kdo nam naj vodi volitve za državni zbor? Pred vsemi gotovo so v to poklicani naši deželni poslanci gg. Herman, dr. Vošnjak, dr. Dominkuš, Kukovec, dr. Radaj, prof. Žolgar, dr. Šuc in Fluher. Ti so najzaslužnejši, najnovejši od ljudsta samega prostovoljno, deloma po hudi borbi, izvoljeni in postavljeni zastopniki Slovencev. Ti naj so voditelji naših volitev!

Iz Prage. — Presv. cesarja pričakujejo tukaj v spremstvu z ministrom Taaffe-om in Stremayrom. — To bi veljalo za veselo znamenje zaželene sprave s Čehi.

Ogersko. Iz Budapešta. — Tukajšnji zbor je z veliko večino glasov sprejel presilno učenje magjarskega jezika v vseh ljudskih šolah. Čeravno so bili temeljiti ugovori Srbov, Rumunov in Saksov zoper to silo glas vpijočega v puščavi, je vendar očitno, da je moralna zmaga vsakako bila na strani onih poslancev, ki so zagovarjali narodno ravnopravnost.

Iz Berolina — Cesar Viljem je ruskemu caru kot osvobitelju Bolgarov poklonil dragoceno sabljo.

Iz Bolgarije. — Transport ruske armade iz Bolgarije se prične 27. dne t. m. in bo trajal 4 tedne, 40,000 vojakov z 2600 konji in 400 vozovi gre po ladijah v Odeso in Sebastopol, ostale čete gredó po železnici Galaški v Rusijo.

Iz Rusije. — „V sili se uči človek moliti" — ta pregovor se potrjuje zdaj tukaj, kajti ruska vlada je po napadu na cara ukazala, da se znana okrožnica papeža Leona XIII., katera se obrača proti hudodelstvom socijaldemokratov, mora s prižnic vseh katoliških cerkev trikrat zaporedoma brati in to v jeziku tistega naroda, kateremu se bere.

Listnica vredništva. Neki gosp. Kristan iz Kopra se v 105. in 106. listu „Slov. Nar." huduje, da so „Novice" v listu 16. in 18. objavile svojih in nekaterih drugih izkušnje, katere podirajo glorijo, ki jo nekateri nemški kmetijski časniki pojó soji-fažolici in resastemu gabezu, češ, da „oni Noviški dopisi niso obrnjeni proti soji in ne proti gabezu, ampak le proti njemu." — Če se g. Kristan pred fažolico in gabez stavi, slobodno mu! — ves trezni svet pa iz obeh člankov „Novic" jasno razvidi, da jim je le za sojo in gabez mar bilo, a ne za njega. „Novice", ki so uže l. 1877. prinesle poročilo o soji in ki bolje kot on poznajo uže ono leto na vrtu ljubljanske kmetijske družbe pridelano mikroskopično sojo in na istem vrtu uže drugo leto rasteči našim govedom malo priljubljeni gabez, pač niso mislile, da bi morale še le peticijo vložiti v Koper za to, da smejo po dr. Haberlandtu in drugih provocirani hvali objaviti nasprotne svoje in pa v treh drugih deželah narejene izkušnje z dobrovoljnim nasvetom, naj se naši gospodarji ne prihitijo z onima novinkama ter čakajo, da se nekakemu časnikarskemu „švindelnu" podobni hrup poleže in po preteku 3 let pokaže, da sta soja in gabez res vvrstena med poljske sadeže drugih dežel. Po tem odkritosrčnem pojasnilu mislimo, da bode g. Kristan v Kopru zopet mirno spal.

Popravek. V zadnjem listu „Novic" na 2. strani v 32. vrsti namesto „Mangold" (Ceta vulgaris cikla) beri „Mangold" (beta vulgaris cikla.)

Žitna cena

v Ljubljani 7. maja 1879.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 50 kr. — banaške 8 gold. 40 kr. — turšice 4 gold. 40 kr. — soršice 5 gold. 93 kr. — rži 4 gold. 55 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 4 gold. 39 kr. — ajde 4 gold. 23 kr. — ovsa 2 gold. 60 kr. — Krompir 2 gold. 85 kr. 100 kilogramov.